

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Nc/3/2017
Identifikačné číslo spisu:	7110214898
Dátum vydania rozhodnutia:	06.06.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7110214898.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu I. F., bývajúceho v M., zastúpeného JUDr. Alexandrom Farkašovským, advokátom, Pri Jazdiarni 1, Košice, proti žalovanej W. Z., bývajúcej v M., zastúpenej JUDr. Danicou Holováčovou, advokátkou, Čajakova 5, Košice, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 12 C 129/2010 a na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 2 Co 183/2017, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania tejto veci, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Ľuboš Kunay, JUDr. Anna Slovinská a JUDr. Andrea Galdunová n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 2 Co 183/2017 (vec Okresného súdu Košice I vedená pod sp. zn. 12 C 129/2010).

Odôvodnenie

Žalobca v odvolaní zo 16. decembra 2016 proti rozsudku Okresného súdu Košice I z 21. októbra 2016 č. k. 12 C 129/2010-515 uplatnil námietku zaujatosti proti sudcom Krajského súdu v Košiciach (č. I. 545 a nasl. spisu). Námietku odôvodnil tým, že žalovaná je dlhoročnou pracovníčkou na Krajskom súde v Košiciach, pričom poznamenal, že aj v minulosti došlo k vylúčeniu sudcov tohto súdu pri rozhodovaní právneho sporu strán.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd nadriadený Krajskému súde v Košiciach (§ 54 ods. 1 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z.z., ďalej len „CSP“) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach len vo vzťahu k tým jeho sudcom, ktorí majú ako zákonní sudcovia prejsť a rozhodnúť spor.

Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Ľuboš Kunay, JUDr. Anna Slovinská a JUDr. Andrea Galdunová (predseda a členovia senátu 2 Co, ktorému podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach pripadla vec na rozhodnutie) sa k námietke uplatnenej žalobcom vyjadrili tak, že nemajú žiadny vzťah k sporu, k stranám a ich zástupcom a necítia sa byť vo veci zaujatí. Poznamenali, že žalovaná ako

zamestnankyňa Krajského súdu v Košiciach je podľa aktuálneho rozvrhu práce zaradená do ich súdneho oddelenia a pôsobí ako asistentka senátu 2 Co. Uviedli, že so žalovanou sú v kontakte iba v rámci úradného styku a bližšie priateľské vzťahy neudržiavajú.

Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/).

Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP).

Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanému sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku

neustrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu neustrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a neustrannosť.

Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojím významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu.

Neustrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o neustrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je neustranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatost' dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len neustranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príslušiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, neustranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujatý a dbať o to, aby jeho neustrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

V danom prípade je námietka zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach odôvodňovaná tým, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach sú zaujatí z dôvodu, že žalovaná je dlhoročnou zamestnankyňou tohto súdu. V danej skutočnosti vidí žalobca objektívny dôvod pre vznik pochybností o nezaujatosti konania a rozhodovania sudcov Krajského súdu v Košiciach.

Pokiaľ ide o subjektívne aspekty neustrannosti sudcov, členov senátu 2 Co, ktorý má v zmysle rozvrhu práce odvolania strán sporu prejednať a o nich rozhodnúť, najvyšší súd ako súd nadriadený uvádza, že je potrebné konštatovať, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Ľuboš Kunay, JUDr. Anna Slovinská a JUDr. Andrea Galdunová (senát 2 Co) sa necítia byť zaujatí, pretože ich vzťah k žalovanej, ako zamestnankyni Krajského súdu v Košiciach, je čisto pracovnej povahy. V danom prípade teda neexistuje žiadny vzťah (k sporu, k stranám sporu, ani k ich zástupcom), pre ktorý by bolo možné pochybovať o ich nezaujatosti.

Žalobca v námietke zaujatosti žiadne ďalšie konkrétne skutočnosti, odôvodňujúce reálnosť jeho tvrdenia v námietke zaujatosti neuviedol. Pri rozhodovaní, či uvedené tvrdenie žalobcu dokazuje nedostatok neustrannosti sudcov, ktorí majú predmetnú vec prejednávať podľa rozvrhu práce v senáte 2 Co, vychádzal najvyšší súd z vyššie citovanej judikatúry ELSP, ktorá vyžaduje aby sa obava z nedostatku neustrannosti sudcu zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. V uvedenej súvislosti najvyšší súd uvádza, že objektívnu neustrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu neustranného, pretože tzv. objektívna neustrannosť sa posudzuje nielen podľa subjektívneho postoja účastníka, ale aj podľa objektívnych kritérií, pričom rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré ale musia byť preukázané, čo v danom prípade nebolo splnené. Len samotná skutočnosť, že žalovaná pracuje na Krajskom súde v Košiciach a z tohto titulu s ňou konajúci sudcovia majú pracovný vzťah, nie je bez ďalšieho rozhodujúca, a teda nezakladá z objektívneho hľadiska dôvody na vylúčenie sudcov JUDr. Ľuboša Kunaya, JUDr. Anny Slovinskej a JUDr. Andrei Galdunovej z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 2 Co 183/2017.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia; o vylúčení ďalších sudcov Krajského súdu v Košiciach najvyšší súd v zmysle § 55, veta druhá CSP nerozhodoval.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.